

Josip Janković

SAVJETOVANJE
u psihosocijalnom radu

et cetera
• • •

Zagreb, 2004.

Izdavač: **etcetera** d.o.o.
Slavenskog 6
10000 Zagreb

Za izdavača: Mia Janković

Urednik: dr. sc. Marija Bećirević

Recenzenti: dr. sc. Rudolf Gregurek
dr. sc. Vlatko Previšić
dr. sc. Josip Obradović

Slog: Ivica Ivaci

Naslovnica: Tea Janković

Tisak: Studio Moderna d.o.o., Zagreb

biblioteka **SAVJETOVANJE**
© **etcetera** 2004. Sva prava pridržana.

ISBN 953-99612-0-4
CIP - Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Sadržaj

Predgovor	5
Uvod	7
Izbor pristupa rješavanju psihosocijalnih problema	22
Informiranje	24
Vođenje	24
Savjetovanje	25
Motivi dolaska u savjetovalište	28
Pojam i stručna priprema savjetovatelja	33
Intervju i njegova primjena	36
Tipovi savjetovanja i savjetovališta	43
Psihodinamski pristup	44
Transakcijsko - analitičko ili "TA" savjetovanje	52
Geštaltistički pristup savjetovanju	61
Realitetni pristup u savjetovanju	68
Sustavni pristup savjetovanju	75
Opća teorija sustava	76
Rješenju usmjereno kratko savjetovanje	85
Postmoderna u savjetovanju	91
Nedirektivni pristup savjetovanju	97
I - Faza odlučivanja	140
II - Inicijalna faza savjetovanja	143
III - Faza postizanja uvida	148
IV - Faza odluke i promjena	152
V - Realizacija ciljeva i završetak procesa savjetovanja	155
Evaluacija u savjetovanju i psihoterapiji	159
Evaluacija edukacije	161
Supervizija u psihosocijalnom radu	165

Vježbe	169
Vježba - I Upoznavanje i samoupoznavanje sudionika	169
Vježba - II Samoupoznavanje i upoznavanje u svjetlu životnih pozicija	175
Vježba - III Aktivno slušanje	178
Vježba - IV Savjetovališni intervju	181
Vježba - V Empatička komunikacija	184
Vježba - VI Poštovanje u procesu savjetovanja	185
Vježba - VII Tolerancija u procesu savjetovanja	186
Vježba - VIII Autentičnost - iskrenost u procesu savjetovanja	187
Vježba - IX Zainteresiranost u procesu savjetovanja	189
Vježba - X Jasnoća u procesu savjetovanja	190
Vježba - XI Faza odlučivanja	191
Vježba - XII Inicijalna faza savjetovanja	193
Vježba - XIII Faza postizanja uvida	195
Vježba - XIV Faza odluke i promjena	196
Vježba - XV Realizacija ciljeva i završetak procesa savjetovanja	197
Vježba - XVI Finalna evaluacija	199
Literatura	203
Kazalo pojmova	207
Kazalo imena	214

Predgovor

Savjetovanje kao metoda pružanja pomoći osobama u različitim psihosocijalnim poteškoćama postalo je vrlo često korištena metoda u svijetu, a tijekom zadnjih dvadesetak godina i u nas. Kako su stručnjaci koji su uključeni u različite oblike pružanja pomoći tijekom svog obrazovanja i kasnijeg profesionalnog razvoja bili različito usmjeravani u teoretskom i terapijskom pogledu, ovisno o osobnom izboru ili ponudi, razvili su se i različiti pristupi u primjeni savjetovanja.

Ova neujednačenost u viđenju, razumijevanju i pristupanju razrješavanju problema, mada u prvi mah zbunjuje, pokazala se pozitivnom i vrlo produktivnom. Svojim teorijskim osnovama različiti pristupi na različit način tumače nastanak, razvoj i napredovanje psihosocijalnih problema, kauzalitet njihovoga stvaranja, a onda i putove razrješavanja. Problemi su mnogobrojni, njihovi uzroci, kontekst nastanka, nositelji i sudionici vrlo različiti pa je i sama njihova priroda vrlo šarolika. Stoga nije neobično da i putovi uspješnog razrješavanja tako složene problematike, gledano globalno i pojedinačno, od slučaja do slučaja zahtijevaju različit pristup u teorijskom i djelatnom smislu.

U skladu s ovim spoznajama i onim što je postmoderna sa sobom donijela u suvremenu psihoterapiju, a onda i sve druge oblike psihosocijalne pomoći, svakom slučaju treba pristupiti kao jedinstvenom, nikad viđenom i neponovljivom te za nastanak svakog od otkrivenih problema treba izgraditi posebnu teoriju i sustav metoda i tehnika razrješavanja. Da bi to bilo izvedivo i u praksi, osim u teoriji, potrebno je da stručnjaci u širokom području pomažućih profesija budu pripremljeni.

Jedna od osnovnih pretpostavki za to je svakako dovoljno široko teoretsko obrazovanje kako bi i broj rakursa iz kojih stručnjak može promatrati neki problem bio dovoljno velik i omogućavao stvaranje specifične teorije nastanka pojedinog problema i pronalaženje najučinkovitijeg puta njegovog otklanjanja. No to nije dovoljno za stručnjake kao što su socijalni radnici, psiholozi ili pedagozi jer njihova uloga nije samo u postavljanju procjene nego i u djelovanju na postizanje potrebnih promjena. Stoga je neophodno da oni dijelom svog dodiplomskog, diplomskog i kasnijeg, cjeloživotnog učenja usvoje veći broj različitih pristupa u savjetovanju i terapiji.

Istina, to već u osnovi podrazumijeva dug razvojni put stručnjaka i zahtijeva velika materijalna, vremenska i osobna ulaganja. Razumljivo je da u dodiplomskom dijelu obrazovanja stručnjaka nije moguće obuhvatiti ni onaj uži krug dominantnih pravaca u savjetovanju i/ili psihoterapiji na razini cjelovite edukacije, ali je uz pripremu za provođenje nedirektivnog pristupa potrebno upoznati studente s osnovnim teorijskim pristupima i njihovim paradigmama.

Ova knjiga, stoga, osim pružanja vizije studentima o mjestu savjetovanja u području psihosocijalnog rada, dat će i osnovne informacije o ključnim pravcima u savjetovanju, njihovim teorijskim i djelatnim posebnostima i primjeni te ih upoznati s Rogersovim pristupom kao najboljom osnovom za učenje drugih pristupa zbog njegove širine, nedirektivnosti i humanističke orijentacije. Njegova trajna vrijednost je neprikosnovenjena u svim aspektima, a odnos prema korisnicima takav da predstavlja bazu svakog kvalitetnog profesionalnog djelovanja i dragocjen je upravo za početnike u ovom području i njihov daljnji profesionalni razvoj.

U ovoj biblioteci slijedi niz posebnih knjiga, koje će nuditi temeljite prikaze drugih ovdje najavljenih pristupa, neophodnih za njihovo upoznavanje i primjenu.